

Bereikbaarheid:
MuseumHogeWoerd.nl/adres-en-route

Openingstijden:
di t/m zo 10.00 - 17.00u

Beleef
Romeinse rijkdom

museumhogewoerd.nl

Museum Hoge Woerd, Hoge Woerdplein 1, 3454 PB De Meern, 030 2868400

 MuseumHogeWoerd

 MuseumHogeWoerd

**Allemaal
Castellum**
castellumhogewoerd.nl

**BASISONDERWIJS
2020/2021**

OVER HET MUSEUM

Museum Hoge Woerd is een interactief en uitdagend museum vlakbij de stad Utrecht. Het museum is onderdeel van Castellum Hoge Woerd, een eigentijdse herbouw van het Romeinse fort dat hier ooit stond.

De parel van het museum is het Romeinse schip dat in 2003 in Leidsche Rijn is opgegraven. Het is rond het jaar 200 door een calamiteit vergaan, waardoor de complete scheepsinventaris bewaard is. In het paviljoen, waar het schip te bewonderen is, leer je alles over het leven aan boord van een binnenvaartschip in de hoogtijdagen van het Romeinse rijk en over de rol die dit soort schepen speelden bij het bevoorraden en onderhouden van de Romeinse grens, de limes.

Daarnaast biedt het museum nog twee grote presentaties. Op de wallen van het fort kom je alles te weten over het leven in een Romeins castellum en het bijbehorende kampdorp. In een aparte vleugel van het museum maak je kennis met de technieken van de archeologie en kun je een visuele reis maken door 3000 jaar wonen en werken in het hart van ons land. Je ziet hoe de menselijke samenleving veranderde van de prehistorie, via de Romeinse tijd, de vroege en late middeleeuwen tot aan het heden.

HOE WERKT HET?

Voor je ligt het nieuwe programma voor het basisonderwijs 2020-2021 van Museum Hoge Woerd.

Een klassenbezoek aan Museum Hoge Woerd duurt een uur en daarin passen **twee activiteiten**. De activiteiten zijn onderverdeeld in vier categorieën: WETEN – MAKEN – SPELEN – ONDERZOEKEN. Voor het klassenbezoek kies je één activiteit uit de categorie WETEN in combinatie met een activiteit uit de categorieën MAKEN, SPELEN of ONDERZOEKEN. De activiteiten staan op de volgende pagina's per categorie uitgelicht.

WETEN

De activiteiten in deze categorie geven op speelse wijze informatie over een bepaald onderwerp.

N.B. Wanneer je voor de eerste keer het museum bezoekt kies dan de activiteit 'Romeins schip'.

MAKEN

Bij deze activiteiten ga je aan de slag en maak je iets leuks om mee naar huis te nemen.

SPELEN

Verschillende spellen waarin je kennis maakt met de Romeinen.

ONDERZOEKEN

Met een opdracht ga je oude voorwerpen of fragmenten daarvan onderzoeken. Aan de hand van gerichte onderzoeksvragen voer je op verschillende manieren een eigen onderzoek uit.

GROEP 1-2

Romeins schip

Gekleed als Romein stap je in de wereld van de Romeinen. Na een inleiding over het schip, de schipper en zijn spullen die bij het schip gevonden zijn, maak je een opdracht bij het schip.

GROEP 3-4

Romeins schip

Gekleed in een Romeinse tunica ontdek je de wereld van de schipper: Wat heeft hij meege- maakt voordat zijn schip zonk? Waarom waren er nog zoveel spullen aan boord? Waarom zijn de voorwerpen zo goed bewaard gebleven? Daarna ga je op zoek naar de eigendommen van de schipper.

Badhuis

Op het voorterrein bij de ingang van het castellum stond vroeger een middelgroot badhuis. Waarom lag het badhuis buiten de omwalling van het castellum? Wat deden de Romeinen zoal in dit badhuis? Was het badhuis alleen voor de Romeinse soldaten bedoeld? Ter plekke word je ingewijd in de badhuisrituelen van de Romeinen.

GROEP 5-6

Romeins schip

Hoe heeft men het schip ooit ontdekt? Hoe gaat een archeoloog te werk bij zo'n grote, spectaculaire vondst? Wat komt hier nog meer bij kijken? De leerlingen onderzoeken bodem- vondsten die in en om het schip gevonden zijn.

Wachtoren

Met de bepakking van een soldaat loopt de groep vanuit het castellum over de Romeinse weg naar de wachttoren. De museumdocent vertelt hoe het leven van de soldaten in de wachttorens geweest moet zijn. Natuurlijk wordt de toren ook beklommen. Van bovenaf kun je zelfs het punt zien in de stad Utrecht waar het volgende castellum langs de limes heeft gestaan!

GROEP 5-8

Archeologie

In het museumdeel 3000 jaar wonen en werken bevindt zich een archeologie-eiland. Hier kun je zien en ervaren hoe de wereld van de archeologie werkt. Daarna bezoek je het ArcheoLab. Hier wordt gewerkt aan echte archeologische projecten. Help een handje mee en ontdek wat daar zoal bij komt kijken!

GROEP 7-8

Romeins schip

Hoe kom je erachter hoe oud het Romeinse schip is? Hoe werkt jaarringenonderzoek? Welke methoden zijn er nog meer om vondsten te dateren? Eerst verdiep je je in dendrochronologisch onderzoek. Daarna bestudeer je de verschillende voorwerpen in de vitrines bij het schip.

Limes

In de eerste eeuw na Christus bouwden Romeinse soldaten een belangrijke weg langs hun grens: De limes. Dit was de noordgrens van het Romeinse rijk (venster 2 van de Canon van Nederland). Waarom is de limes zo bijzonder? Aan de hand van een vragenspel puzzel je de limes in elkaar.

Wachtoren

Terwijl je over de Romeinse weg naar de wachttoren loopt, vertelt de museum- docent van alles over de wachttorens. Bij de wachttoren ontdek je nog meer over het leven van de soldaten tijdens de wacht op de wachttorens. Wat aten ze? Hoe werkte het wachtrooster? Hoe lang verbleven ze op de wachttoren? En natuurlijk ga je de toren ook beklommen!

GROEP 1-4

Kruidenbuideltje

In het badhuis gebruikten de soldaten heerlijk geurende kruiden om lekker te relaxen in bad. Je gaat zelf een kruidenbuideltje maken gevuld met lavendel of pepermunt, wat je thuis kunt gebruiken in bad of voor een heerlijk ontspannend voetenbadje.

GROEP 3-4

Dakpannen en diersporen

De Romeinen verrichtten allerlei werkzaamheden, waaronder het maken van dakpannen voor de daken van de soldatenverblijven en huizen. De dakpannen lagen in het veld te drogen. Per ongeluk liep er dan wel eens een dier of mens over de nog niet geharde pannen. Je gaat zelf een stukje dakpan met een afdruk erin maken.

GROEP 5-6

Molaspel in buidel

Romeinse kinderen en ook volwassenen speelden vaak het molaspel. Het speelbord is regelmatig teruggevonden bij opgravingen. Er zijn verschillende varianten. Je gaat een rond molaspelbord maken in een buidel. Met speelsteentjes kun je het spel met elkaar spelen. Wie maakt de ander in?

GROEP 7-8

Romeinse munt

De Romeinen hebben het muntsysteem naar onze regionen gebracht. Voor die tijd werd er vooral ruilhandel gepleegd. Je maakt een zelf ontworpen Romeinse munt in goud, zilver of koper. Welke keizer kies jij op je munt?

GROEP 1-2

Hoe ging dat bij de Romeinen?

Spelenderwijs ontdek je allerlei gewoonten en gebruiken van de Romeinen. Hoe ziet Romeins wc-papier eruit? Hoe verlichtten de Romeinen hun huizen?

GROEP 3-4

Notenspelletjes

Het deltaspel en het orkaspel zijn twee spellen met walnoten waar de Romeinse kinderen erg veel plezier aan beleefden. Leuke spellen om met zijn allen te doen op het binnenterrein van het castellum.

N.B. Bij slecht weer kunnen de notenspelletjes in het castellum gespeeld worden.

GROEP 5-8

Molaspel

In paren of drietallen strijd je tegen elkaar op grote houten speelborden. Wie legt de meeste *mola's*? Wie is de ander te slim af? Snelheid en vaardigheid worden op de proef gesteld. Het molaspel is de meest populaire game van zo'n 2000 jaar geleden.

Vlaggenseinspel

De Romeinen gebruikten wachttorens om de omgeving in de gaten te houden en berichten door te geven als er onheil was. Het vlaggenseinspel is een spel waarbij je aan elkaar berichten doorseint. Gebruikt de seiner de goede vlaggen? Is het bericht duidelijk overgekomen?

N.B. Dit is een buitenactiviteit. Bij slecht weer wordt een alternatief aangeboden

Badhuisquiz

Hoe werkte het badhuis? Wat deden Romeinen in het badhuis? Hadden ze zwemkleding aan? Hoe lang verbleven ze in het badhuis? De museumdocent vertelt over de gewoonten en gebruiken in het badhuis. Let goed op, want daarna ga je zelf de badhuisquiz spelen!

GROEP 5-6

Vondstenonderzoek

Archeologen komen soms vreemde voorwerpen tegen. Door het voorwerp uitgebreid te onderzoeken komt de archeoloog van alles te weten. De herkomst, het gebruik, de datering en de materiaalsoort vertellen veel over de vondst. Je gaat in het ArcheoLab als een echte archeoloog te werk en onderzoekt meerdere voorwerpen uit het verleden.

Archeolab

Aan het eind van de expositie *3000 jaar wonen en werken* bevindt zich het ArcheoLab. Hier kun je kennis maken met de wereld van de archeologie. Het ArcheoLab is vrij toegankelijk en geopend op woensdag, vrijdag, zaterdag en zondag van 12.00 tot 16.00 uur. Specialisten begeleiden de activiteiten en geven uitleg.

GROEP 7-8

Aardewerk sorteren

De Romeinen en de inheemse bevolking maakten allerlei voorwerpen van aardewerk. Er zijn veel soorten aardewerk teruggevonden uit deze tijd. Wat zijn de kenmerken van de verschillende soorten aardewerk? Welke voorwerpen werden er van dat aardewerk gemaakt? Je krijgt tips om het aardewerk te onderzoeken en sorteert het aardewerk met dezelfde kenmerken.

Museumkisten

Het museum heeft verschillende museumkisten ontwikkeld. Elke museumkist bevat een map met lessuggesties en allerlei materialen om bij deze lessen te gebruiken.

ARCHEOLOGIE: groep 3-4, groep 5-6, groep 7-8

Wat doet een archeoloog zoal? Lessen en 'echte' materialen waarmee je ontdekt en onderzoekt wat het werk van een archeoloog inhoudt.

ROMEINEN: groep 3-4, groep 5-6, groep 7-8

Rare jongens die Romeinen, maar ze hebben wel heel veel teweeg gebracht! Lessen en opdrachten om de spannende tijd van de Romeinen te beleven.

GROOTMOEDERS TIJD: groep 4-5-6

Hoe zag het dagelijkse leven er in de jaren '30 van de vorige eeuw uit? Het huishouden, school, vrije tijd, en ook beroepen van toen worden toegelicht aan de hand van speelse opdrachten. In de kist zit tevens een DVD met verhalen en gebeurtenissen verteld door ouders uit Vleuten - De Meern en Leidsche Rijn die toen kind waren.

Spreekbeurtkoffers

Ook kun je spreekbeurtkoffers lenen. Iedere koffer bevat een map met achtergrondinformatie, foto's en materialen. Er is een spreekbeurtkoffer over archeologie, Romeinen en de Tweede Wereldoorlog.

TUINBOUW: groep 5-6, groep 7-8

Het gebied rondom Vleuten was lange tijd een glazen stad, vol met kassen van tuinders. In de museumkist bevinden zich lessen en materialen uit die periode. De 'Oude tuinders van Vleuten' zijn geïnterviewd door kinderen en vastgelegd op film.

TWEDE WERELDOORLOG: groep 6-7-8

Niet de leukste tijd uit de geschiedenis, maar wel een tijd om niet zomaar te vergeten. Vele verhalen, gebeurtenissen en voorwerpen geven een kijkje in deze duistere periode van de geschiedenis. Kinderen van nu interviewden kinderen van toen over de Tweede Wereldoorlog; deze film zit ook in de kist.

KOSTEN, INFORMATIE & RESERVEREN

Het museum organiseert leuke kidsactiviteiten. Kijk voor het actuele programma op: museumhogewoerd.nl/agenda

Het is mogelijk om na het groepsbezoek zelf verder op ontdekkings-
tocht te gaan in Castellum Hoge Woerd. Een bezoek aan de tuinen,
stallen, de expositie 3000 jaar wonen en werken en de torenkamers
is gratis.

- Een groepsbezoek duurt één uur: **maak zelf een combinatie** van één activiteit uit de categorie WETEN en één uit de categorie MAKEN, SPELEN of ONDERZOEKEN.
- Als de groep het museum nog niet eerder heeft bezocht, kies dan voor het Romeinse schip in de categorie WETEN, want dat is de parel van het castellum.
- Voor een groepsbezoek aan het museum kun je het **aanvraagformulier invullen** op: museumhogewoerd.nl/basisonderwijs
- **Groepsgrootte:** maximaal 30 leerlingen. Bij 15 of meer leerlingen wordt de groep gesplitst en verdeeld over de twee gekozen activiteiten. Na een half uur wisselen de groepen van activiteit.
- De groepsbezoeken worden begeleid door museumdocenten.
- **Begeleiding vanuit school:** per 15 leerlingen minimaal één en maximaal twee begeleiders. Van hen wordt verwacht dat zij actief deelnemen aan de activiteiten en de leerlingen daarin begeleiden.
- **Kosten** per klassenbezoek: 50 euro.
- Voor meer informatie kun je mailen naar museum@castellumhogewoerd.nl

In verband met een goede
doorstroom ontvangen wij de
groepen graag 10 minuten van
tevorens.

- Een **museumkist** is te huur voor vier weken en kost 20 euro.
- Een **spreekbeurtkoffer** kun je maximaal twee weken lenen en is gratis.
- **Museumkisten & spreekbeurtkoffers reserveren:**
museum@castellumhogewoerd.nl

